

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/fotorelacje/177685,Kieleckie-upamietnienie-160-rocznicy-wybuchu-powstania-styczn-iowego-Prelekcje-pr.html>
20.04.2024, 17:06

Kieleckie upamiętnienie 160. rocznicy wybuchu powstania styczniowego. Prelekcje, prezentacja monet kolekcjonerskich, wystawa - Kielce, 24-25 stycznia 2023

22 stycznia 2023 roku w 160. rocznicę wybuchu powstania styczniowego na Białogonie w Kielcach odbyła się uroczystość odsłonięcia pomnika, który upamiętnia największy zryw niepodległościowy XIX wieku. Kielecką Delegaturę IPN reprezentowała dr Dorota Koczwańska-Kalita.

Najpierw odprawiona została msza święta w kościele Parafii Przemienienia Pańskiego w intencji ojczyzny. Następnie, zebrani przemaszrowali na róg ulic Kolonia i księcia Druckiego-Lubeckiego, gdzie odbyło się uroczyste odsłonięcie pomnika upamiętniającego wybuch powstania styczniowego. Monument udało się wykonać dzięki zaangażowaniu społeczników czy przedsiębiorców.

Na kieleckim Białogonie nocą z 22 na 23 stycznia 1863 roku z Zakładów Mechanicznych wyszli robotnicy i gotowi do walki z Rosjanami udali się na zgrupowanie polskich wojsk na Karczówce. Wówczas na Białogonie utworzono również jeden z najsilniejszych w regionie ośrodków konspiracyjnych, który działał czynnie przez cały okres powstania.

Przed mszą św. i odsłonięciem pomnika na Białogonie naczelnik Delegatury IPN w Kielcach zapaliła znicz przed pomnikiem upamiętniającym poległych powstańców, który znajduje się przy klasztorze na Karczówce.

20 stycznia 2023 roku znicz i wieniec zostały złożone również przed tablicą rotmistrza Teodora Belardiego w Wodzisławiu, którą ufundował IPN. Rtm. Belardi był oficerem pruskiej armii, który opuścił jej szeregi i przystąpił do wojsk powstańczych. Po stronie Polski walczył m.in. w bitwach pod Rudnikami koło Koniecpola czy pod Lipnem koło Małogoszcza. W nocy z 4 na 5 lutego 1864 roku oddział Belardiego zaatakował załogę rosyjską stacjonującą w Jędrzejowie. Powstańcy zostali rozproszeni a sam rotmistrz odniósł poważne rany i trafił do niewoli. 7 maja 1864 roku Rosjanie rozstrzelali rtm. Teodora Belardiego w publicznej egzekucji w Wodzisławiu.

Prelekcje, prezentacja monet kolekcjonerskich, wystawa - Kielce, 24-25 stycznia 2023

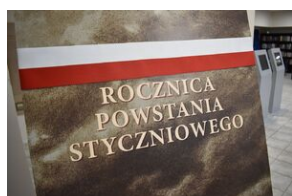
Delegatura IPN w Kielcach, Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach oraz Narodowy Bank Polski zapraszają 24 stycznia 2023 r. na spotkania w ramach upamiętnienia 160. rocznicy wybuchu powstania styczniowego. W Centrum Edukacyjnym

IPN „Przystanek Historia” przy ul. Warszawskiej 5 odbędą się prelekcje, prezentacja monet kolekcjonerskich oraz wystawy.

O godz. 10 rozpocznie się część edukacyjna przeznaczona dla młodzieży szkolnej. Uczniowie dowiedzą się więcej o powstaniu styczniowym m.in. z prelekcji prof. Adama Massalskiego z Referatu Badań Historycznych IPN w Kielcach pt. „Rok krwawej zamięci 1863”. Następnie sprawdzą swoją wiedzę rozwiązując quiz historyczny w aplikacji Kahoot!

O godz. 12 rozpocznie się oficjalna część spotkania dla nauczycieli i przedstawicieli władz. Prelekcję dla dorosłych gości pt. „Ks. Józef Ćwikliński i duchowieństwo w powstaniu styczniowym” przygotowała dr Grażyna Barwinek, wicedyrektor Szkoły Podstawowej im. Jana Kochanowskiego w Chęcinach.

25 stycznia 2023 r. o godz. 10 na „Przystanku Historia” odbędzie się drugie spotkanie dla młodzieży z kieleckich szkół ponadpodstawowych.

Monety NBP w 160. rocznicę powstania styczniowego

Zarówno podczas części edukacyjnej, jak i oficjalnej zastępca dyrektora Oddziału Okręgowego NBP w Kielcach Krzysztof Szczerba zaprezentuje dwie monety kolekcjonerskie wyemitowane w związku ze 160. rocznicą wybuchu powstania styczniowego. Na rewersie złotej monety o nominale 200 zł widnieje motyw dekoracyjny z elementami uzbrojenia i sztandarami oraz trójdzielnym herbem powstańczym z ukoronowanym orłem białym, litewską Pogonią oraz Michałem Archaniołem symbolizującym Ruś. Na rewersie srebrnej monety o nominale 20 zł widać fragment rysunku Walerego Eljasza-Radzikowskiego „Patrol powstańczy z 1863 r.”. Z lewej strony umieszczono pieczęć Rządu Narodowego z ukoronowanym trójdzielnym herbem z orłem, Pogonią i Michałem Archaniołem.

Wystawa o powstaniu styczniowym

Obecni podczas spotkania na kieleckim „Przystanku Historia” obejrzą również wystawę opowiadającą o powstaniu styczniowym. Powstała ona w oparciu o prace Artura Grottgera, które przedstawiają artystyczną wizję wydarzeń sprzed 160 lat. Na planszach wykorzystane zostały cykle rysunkowe „Warszawa”, „Warszawa II” i „Wojna”.

Poświęcone powstaniu styczniowemu dzieła Grottgera są jednym z najcenniejszych klejnotów polskiej sztuki patriotycznej. Ukazują dramatyczne epizody powstania i następujące po jego upadku akty zaborczych represji. Malarz stworzył ikonografię powstania styczniowego, utrwalając ją w pamięci i wyobraźni wielu pokoleń Polaków.

Za życia artysty cykle były rozpowszechniane w reprodukcjach fotograficznych oraz w technice heliograviury. Po powstaniu, a także podczas wojen światowych i w czasach „Solidarności” były nośnikiem idei niepodległościowej. Grottgerowskie cykle powstańcze łączą w sobie elementy poetyki romantyzmu – heroizm, tragizm, idealizm, mistycyzm – z realizmem formy, odwzorowanej bezbłędnym rysunkiem.

Kieleckie upamiętnienie 160. rocznicy wybuchu powstania styczniowego. Fot. Dariusz Skrzyński (IPN)

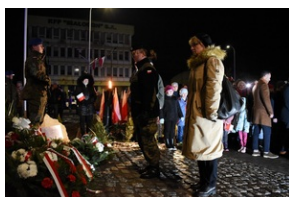
Kieleckie upamiętnienie 160. rocznicy wybuchu powstania styczniowego. Fot. Dariusz Skrzyński (IPN)

Kieleckie upamiętnienie 160. rocznicy wybuchu powstania styczniowego. Fot. Dariusz Skrzyński (IPN)

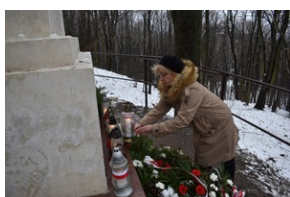
Kieleckie upamiętnienie 160. rocznicy wybuchu powstania styczniowego. Fot. Dariusz Skrzyński (IPN)

Kieleckie upamiętnienie 160. rocznicy wybuchu powstania styczniowego. Fot. Dariusz Skrzyński (IPN)

Kieleckie upamiętnienie 160. rocznicy wybuchu powstania styczniowego. Fot. Dariusz Skrzyński (IPN)

Kieleckie upamiętnienie 160. rocznicy wybuchu powstania

Kieleckie upamiętnienie 160. rocznicy wybuchu

styczniowego. Fot.
Dariusz Skrzyński (IPN)

powstania
styczniowego. Fot.
Dorota Koczwańska-
Kalita (IPN)